

En toen...

sloeg de crisis toe

'Hoe komen we rond?' 'Moeten we het huis te koop zetten?' 'Wat betekent het voor de kinderen?' Deze moeders maken zich zorgen, de crisis raakt hen persoonlijk. Toch zien ze ook lichtpuntjes.

CHRISTIEN (40) WOONT SAMEN MET ROB (42) EN IS MOEDER VAN SIETSKES (11) EN ISA (9). CHRISTIEN WERKT PARTTIME IN EEN KLEDINGWINKEL, ROB RAAKTE VORIG JAAR ZIJN BAAN KWIJT.

'Het was al een tijdje onrustig bij het aannemersbedrijf waar Rob werkte. Bij de eerste reorganisatie werd hij nog gespaard, maar vorig jaar moesten er opnieuw mensen uit, onder wie Rob. Dat was een klap. Hij kreeg wel een ontslagvergoeding mee, maar gezien de situatie in de bouw kan het wel even duren voordat hij weer aan de slag kan. En van alleen mijn inkomen kunnen we niet rondkomen. Meer uren werken zit er niet in: ook in de winkel waar ik werk, is de omzet gedaald.

Vlak na zijn ontslag was Rob behoorlijk *down*, hij liet alles op zijn beloop. Terwijl ik het gevoel had: er moet wat gebeuren, anders redden we het niet. Dat gaf spanningen. Ook de meiden kregen mee dat we zorgen hadden. Ze zijn groot genoeg om te snappen dat er minder geld binnenkomt nu papa niet meer werkt. Ik vond dat we ze niet te veel met onze zorgen moesten belasten, maar

'De kinderen dingen te moeten ontzeggen, dat vind ik het lastigst'

Rob was soms heel negatief. Riep Sietske dat ze een nieuwe broek nodig had, dan zei hij: 'Daar hebben we geen geld voor.' Dat ging mij te ver. Ik heb toen alle inkomsten en uitgaven op een rijtje gezet en gekeken waarop we konden besparen. We hebben één auto weggedaan, dat scheelt in de vaste lasten en leverde wat geld op. Mijn kleine autootje houden we voorlopig nog aan, die kost niet zoveel. Ook zijn we eind vorig jaar van zorgverzekeraar en energiebedrijf gewisseld, ik heb me erover verbaasd hoeveel dat scheelt. Boodschappen doen we nu bij Lidl. Dat was even wennen, maar nu vind ik het prima. Zeker wanneer ik bij de kassa sta. Ik besef steeds meer dat ik zelf niet zo veel nodig heb. Vroeger ging ik weleens uit eten met vriendinnen, nu nodig ik ze thuis uit. De eerste keer vond ik het lastig om toe te geven dat het niet meer kon, maar iedereen had er begrip voor. Uiteindelijk vind ik het net zo gezellig. Lastiger vind ik het om de kinderen dingen te ontzeggen. Diep vanbinnen heb ik het gevoel dat zij hier geen last van mogen hebben, ook al is dat natuurlijk niet reëel. Daarom probeer ik ze uit te leggen dat niet alles meer kan. Dat wordt niet altijd met gejuich ontvangen. In de winkel lopen ze nog zonder nadenken op de duurste jas af en dan moet ik zeggen dat dat er niet in zit. Vorig jaar gingen we met Isa's kinderfeestje nog naar de bioscoop, dit jaar hebben we een speurtocht georganiseerd. Isa vond het wel jammer, maar had het op de dag zelf helemaal naar haar zin. Met Rob gaat het inmiddels weer beter, zeker nu hij ziet dat we het toch redelijk redden. Hij solliciteert geregeld en mocht pas ergens op gesprek komen. Ik hoop dat hij snel weer aan de slag kan.' >

werke

SAMEN

gratis boswandeling

gezelligheid

naar MUSEUM

GOEDKOOP

Finish

2

ruil

€0,99

Levensweg

'Jasper zei laatst: 'Mama, later maak ik voor jou een geldfabriek''

INGRID (38) IS MOEDER VAN JASPER (6) EN LIEKE (4) EN HEEFT CO-OUDERSCHAP MET HAAR EX. SINDS JUNI IS ZE WERKLOOS.

'Vorig jaar ben ik gescheiden. Daarna ben ik ook nog eens mijn baan kwijtgeraakt. En ja, dat merk je in je portemonnee... Ik ben er trots op dat ik, ondanks het budgetteren elke maand, creatief ben geworden. Zo ruil ik kleding met andere moeders: voor de kinderen, maar ook voor mezelf. Ik geef geen dure cadeautjes meer, maar originele. Voor de verjaardagen van de kinderen heb ik bioscoopbonnen gevraagd, zodat we er samen op uit konden gaan. En toen Jasper jarig was, heb ik de familie gemobiliseerd om samen iets moois van Lego te geven. Daar is hij blijer mee dan met het zoveelste kleurboekje. Natuurlijk merken de kinderen dat er minder kan. Jasper zei laatst al: 'Mama, later maak ik voor jou een geldfabriek.' Ik probeer ze duidelijk te maken dat je niet alles hoeft te hebben. Dat voelt beter dan een zielig verhaal.

In een speelgoedwinkel willen ook zij de winkel het liefst leegkopen. Maar ik denk dat ze er niets van krijgen als ze eens 'nee' horen. Vaak zeg ik: 'Zet het op maar je verlanglijst voor je ver-

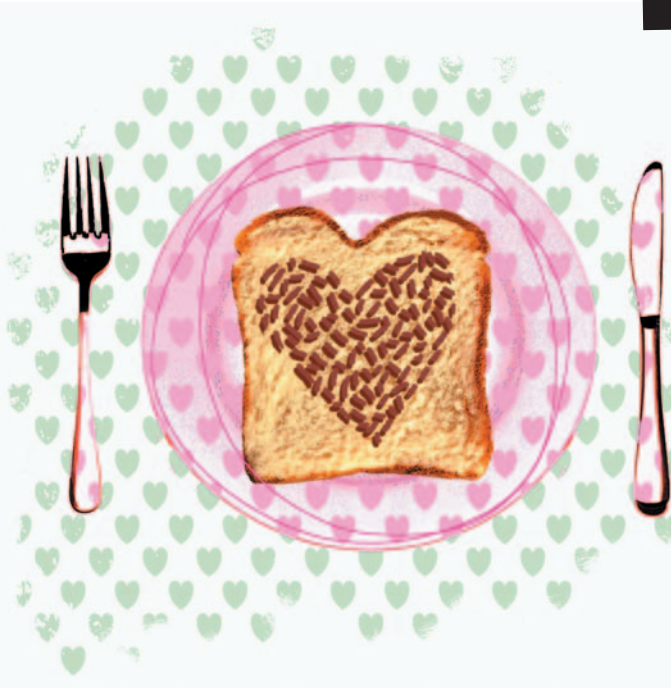
jaardag.' Vroeger nam ik vaker iets zomaar mee, maar zelfs al zou ik het nu kunnen betalen: ik wil het gewoon niet meer. We zijn van een groot huis met drie verdiepingen naar een driekamerappartement gegaan. Toen we verhuisden, heb ik kritisch naar al het speelgoed gekeken. Dan kom je erachter dat veel impulsaankopen uiteindelijk in een hoek belanden. Ik heb ook geen televisie, we kijken tv op de laptop. Wel gezellig op de bank, hoor. Dan staat de de laptop voor ons op de salontafel.

Het stoort me nu soms wel dat de maatschappij wel heel erg gericht is op 'meer, meer, meer.' Zo hadden ze in Lieke's klas onlangs een 'nieuweklerenoptocht'. Wie iets nieuws had, mocht meelopen, de rest van de kindjes zat langs de kant. Lieke dus ook. Daar had ik moeite mee. Ik doe er mijn best voor om te zorgen dat de kinderen er ondanks alles leuk bij lopen en dan moet mijn dochter langs de kant zitten, omdat haar kleren niet nieuw zijn...

Ik kan wel gaan zitten treuren dat we geen tv hebben of dat we niet kunnen shoppen, maar dit is het, ik kan er niet meer van maken. Als je maar uitstraalt dat het zo goed is en je zelf lekker in je vel zit, is het voor de kinderen ook niet zo'n issue.'

De opvoedcoach: 'Benadruk wat er wél is'

Als opvoedcoach vindt Ingeborg Dijkstra (steppingstonescoaching.nl) de crisis niet alleen maar negatief: 'Het dwingt ouders iets te doen aan de financiële opvoeding, een onderwerp dat vaak blijft liggen. Terwijl een goede basis later veel ellende kan voorkomen.' Wanneer je minder inkomsten hebt, is het handig om daar open over te zijn. 'Een kind voelt vaak wel aan dat er iets is. Als je niets vertelt, haalt je kind zich misschien van alles in z'n hoofd. Wees wel voorzichtig met wat je vertelt. Stel ze gerust, benadruk wat er wél is – zoals een huis en eten – maar dat extra dingen er even niet in zitten.' Ze raadt af kinderen te vertellen wat er precies binnenkomt. 'Dat is veel te abstract voor een kind. Duizend euro is op die leeftijd al een enorm bedrag.' Wel kun je uitleggen dat er minder geld is dan voorheen, bijvoorbeeld doordat je je baan kwijt bent. 'Dat snappen kinderen best. Je kunt met elkaar bedenken waarop je zou kunnen besparen. Kinderen zijn daarin vaak heel creatief. Als ze zelf iets bedenken, zijn ze ook welwillender om hun gedrag aan te passen.' Kijken naar wat er wél is, kan een basishouding worden. 'Als je elke dag zuchtend boven je rekeningen zit, geef je de boodschap dat geld heel belangrijk is. Doe dingen samen, zoals een spelletje of een dvd kijken. De wereld draait niet alleen om geld.'

Minder geld – wat kun je doen?

Budgetcoach Joyce Komen van Stuurman Budget Control, moeder van drie kinderen (7, 6 en 3):

- ♥ 'Maak een overzicht van je inkomsten en uitgaven. Op boodschappen, telefoonabonnementen, loterijen en de energierekening kan vaak veel worden bespaard. En heb je de auto echt nodig? Of is delen ook een optie?
- ♥ Vraag bij de gemeente of je in aanmerking komt voor een tijdelijke woonkostentoeslag voor je huurwoning.
- ♥ Heb je een hypotheek, overleg dan met je bank.

RENATE (42) IS GETROUWD MET FRANK (44) EN MOEDER VAN KAJ (8) EN JONA (6). ZE HEEFT EEN EVENEMENTENBUREAU, FRANK HEEFT EEN COMMUNICATIEBUREAU.

'Door de crisis krijgen Frank en ik een stuk minder opdrachten. Frank heeft zelfs een jaar helemaal geen werk gehad. Solliciteren leverde niets op. In 2012 kwamen we daardoor serieus in de problemen. Tegen de kinderen zijn we daar altijd open over geweest. Ze hebben nog weinig besef van geld, maar als ze bij anderen zijn, zien ze wel dat ze daar twee iPads en een Wii hebben. Lekker dingen zoals koekjes en chocola hebben we niet zo vaak in huis, dat missen ze wel. En ze mogen minder hagelslag op brood. Daar hebben ze een tijdje over gezeurd, maar op een gegeven moment is het klaar. Als je minder geld hebt, moet je keuzes maken. Ik heb mijn abonnement op de sportschool opgezegd, zodat de kinderen wel konden blijven sporten. We hebben de buitenschoolse opvang opgezegd en kopen geen dure cadeaus meer. Alleen op gezond eten heb ik nooit bezuinigd. Vrienden hebben ons de winter door gesleept. Ze nodigden ons uit om te komen eten en meestal stond er dan een tas met boodschappen klaar. Heel lief, al voelde ik me ergens ook ongemakkelijk bij die hulp. In februari kregen we een ondernemersuitkering. Om daarvoor in aanmerking te komen, moesten we aantonen dat we zelf echt niets meer hadden. Zelfs de

Wellicht is je bank bereid om mee te denken.

- ♥ Zit je op of net iets boven bijstandsniveau? Op berekenjerecht.nl kun je checken op welke landelijke of gemeentelijke regelingen je recht hebt. Vaak zijn er regelingen bij de gemeente, zodat kinderen wel kunnen sporten of muziekles kunnen krijgen.
- ♥ Zorg dat er wat geld overblijft voor iets leuks, al is het maar vijf euro per maand.
- ♥ Wees eerlijk tegen jezelf en trap tijdig op de rem.
- ♥ Vraag een ander om mee te denken. Vaak lucht het al op om erover te praten.'

'Het voordeel van de situatie is dat we meer tijd samen hebben'

spaarrekening van de kinderen moesten we leegtrekken. Dat vond ik moeilijk, ook al merken zij er niets van. Als we over een tijdje weer geld hebben, stort ik het terug. Het voordeel van de situatie is dat we meer tijd samen hebben. En terwijl Frank afwijzing op afwijzing kreeg, bleef hij positief. Papa was lekker vaak thuis, daar genoten de kinderen van. Ik ben anders naar geld gaan kijken. Zag ik vroeger een leuk kleedje, dan kocht ik dat. Nu zoeken we mooie bladeren en maken we er een herfsttafel van. Oók gezellig. We genieten van kleine dingen. Ik zie de toekomst zonnig in. Er is al meer werk, de economie lijkt wat aan te trekken. Ik hoop dat we, als we weer meer geld hebben, ons er bewuster van zijn dat geld niet alles is. Dat je samen bent, is belangrijker.' □

Eerste hulp bij financiële opvoeding

De app *Kidz 'n Cash* (alleen voor de iPad) leert kinderen op een speelse manier omgaan met geld. *Tel je geld* is een zakgeldboek voor kinderen, geschreven door Annelou van Noort. Erica Verdegaal schreef de financiële vraagbaak *Geld en gezin*. Op nibud.nl vind je tips, tests en informatie.